

EGY ELVESZETTNEK HITT SYLVESTER-NYOMTATVÁNY*

A régi magyar irodalom kutatói számára hosszú ideig csupán bibliográfiai tételt jelentett Sylvester János *Rosarium* címen emlegetett verse, hiszen minden fellelhető szakirodalomban csak az egyetlen ismert példány kalandos hányattatásáról olvashatunk, a tartalomhoz senki nem jutott közelebb.¹ A következőes filológiai nyomozásban gyakran nagy szerepet játszik a szerencsés véletlen is, így sikerült a varsói Biblioteka Narodowa munkatársainak segítségével egy, a Bibl. Duchownego tulajdonában levő kolligátumkötetben rábukkanni Sylvester János első nyomtatott munkájára. A negyedrét alakú, hat levélből álló nyomtatványból mindezidáig csupán címléírása és ajánlásának hibásan idézett szövege volt ismert, a teljes szöveg közlésével először tesszük hozzáférhetővé a nem annyira tartalma miatt, mint inkább a szerző kivételes egyénisége folytán kiemelkedő jelentőségű nyomtatványt.

Sylvester János krakkói tanulmányairól számos, adatokban gazdag feltáró értékelés olvasható, a *Rosarium* annyiban egészíti ki ezt a képet, hogy mint Sylvester első ismert irodalmi alkotása, pályájának kezdeti korszakához adhat értékes adalékot.² Sylvester 1526. október 26-án szerepel először a krakkói bursa anyakönyvében, a mohácsi csata után ő az első újonnan beiratkozott diák Krakkóban.³ Gyors előmeneteléről néhány bizonyítékkal már eddig is rendelkezünk, egy fél évig — nem sokkal a beiratkozás után — ő volt a krakkói magyar bursa seniora. Tanárai közül közvetlen jó kapcsolatát ismerjük Leonard Cox-szal, aki a cambridgei, párizsi, londoni egyetemek után került Krakkóba, de Magyarországon is többször megfordult a humanista szellemiségű udvarokban.⁴ Leonard Cox tevékenyen részt vállalt a krakkói könyvnyomtatásban is, Hieronymus Vietor Európa-hírű nyomdájában korrektorkodott, és mellette dolgozott kedvelt tanítványa, Sylvester János is. Sylvester krakkói működésére, majd egész életpályájára meghatározó jelentőséggel bírt a krakkói erasmizmus szelleme, maga Cox is szoros levélbeli kapcsolatban állott Erasmussal. A stílus, az anyanyelv művelése, a filológia iránti vonzalom, amely később szótárral és bibliafordítással gazdagítja irodalmunkat, egyaránt Coxnak tudható be Sylvester fejlődésében. Tanár és tanítvány közvetlen filológiai együttműködéséről

* A bevezető bővített változata megjelent: *Vigilia*, 1978. 8. 529–533.

¹ Bibliográfiai jelzete: RMK III. 274. A példányról ld. még Melich János: *Sylvester János „Rosarium”-áról*. MKSz 1913. 188.; Balázs János *Sylvester János és kora*. Bp. 1958. 58., 397.

² A krakkói egyetemről és magyar kapcsolatairól ld. Waldapfel József: *A krakkói egyetem és a magyar és lengyel szellemi élet kapcsolatai a renaissance orában*. FPhK 1946. 27–46.; Kovács Endre: *A krakkói egyetem és a magyar művelődés*. Bp. 1964. *Tanulmányok a lengyel és a magyar irodalmi kapcsolatok köréből*. Bp. 1969.; Balázs J. *i. m.* 25–29.

³ Balázs J.: *i. m.* 21. A magyar bursa megfelelő oldalának facsimilije *i. m.* 23.

⁴ Waldapfel J.: *i. m.* 38–40. — Cytowska, Marie: *L'influence d'Erasmus en Pologne au 16^e siècle*. Renaissance und Humanismus in Mittel- und Osteuropa. Berlin. 1962. 193.

is van tudomásunk. 1527 májusában, tehát a Rosarium keletkezése idején Cox kiadja és jegyzetekkel látja el Papinius Statius római költő Silvae című kéziratát. A kiadványban a kedvelt tanítványnak, Sylvester Jánosnak is szerepel egy verse, azonban szövegét máig sem ismerjük, a Silvae kiadása még mindig lappang a könyvtárak mélyén. Leonard Cox mellett meg kell említeni, hogy a krakkói vershagyomány, amely éppen ezekből az évekből is néhány jelentős kiadványt tud felmutatni, minden bizonynyal ösztönözte Sylvestert, hogy tehetségét önálló alkotásban is kipróbálja.⁵

A *Rosarium* két verset tartalmaz, valamint az előszót és Ludovicus P. Zegeginus verses ajánlását. Szegedi Lajos irodalmi működéséről nincs sok adatunk, a néhány sor mindenestre az egyetlen krakkói diákoskodása idejéből fennmaradt dokumentum.⁶ A *Rosarium* előszavából némiképp módosíthatjuk a kiadvány eddig feltételezett megjelenési időpontját. Szabó Károlynál még az 1528-as évnél szerepel Sylvester verse, bár nyomdai kolofont így sem ismerünk, annyit bizonyosan tudunk, hogy a művet 1527 május 3. után nyomtathatták, mert az előszó a kereszt feltalálásának ünnepén kelt. Eddig csupán kizárásos alapon tételezte fel a szakirodalom, hogy a *Rosariumot* Hieronymus Vietor nyomdájában nyomtathatták, az elvégzett betűtípusvizsgálatok alapján Vietor nyomdáját bizonyítottan látjuk.⁷

Az előszó jelentős újdonsága, hogy először szerepel benne Sylvester tollából Perényi Gábor patrónus neve. A Grammatica Hungarolatina előszavában⁸ Sylvester már Perényi Jánosról, Perényi Gábor fiáról ír, itt azonban még afőlött sajnálkozik, hogy munkáját nem ajánlhatja patrónusának, Perényi Gábornak, mert az életét vesztette (mint ismeretes, a mohácsi csatában).⁹ Az előszó ajánlásával így Erdődi Simon egri püspököt tiszteli meg Sylvester. Erdődi kétségtelenül rövid, valójában soha nem viselt egri püspökségéről csak úgy lehetett tudomása az idegenben élő magyar diáknak, ha közelebbi kapcsolatban állt vele.¹⁰ A Zápolya párti Erdődi dicséretét zengve nem felejtkezik meg magáról Zápolyáról sem, akit a nagy európai királyokkal egy sorba helyez és jó kapcsolatait emlegeti Zsigmond lengyel és VIII. Henrik angol királlyal.

A *Rosarium* címen ismert nyomtatványnak csupán az első verse kapcsolható a középkorban elterjedt rózsafüzértitkokat tartalmazó változatos versezetek közé. A három nagy részből álló költemény 18—22—44 disztichonpárt alkot, a bevezető szakasz után következik a *Rosarium rubeum*, majd a leghosszabb rész, a *Rosarium aureum* zárja le a verset. A Mária életét feldolgozó versezet a középkori mariológia frazeológiáját alkalmazza, de nem követi a *Rosarium* szabályait sem a sorszámokban, sem a sorkezdő Ave Maria indításban. Így a címmel ellentétben nem is a *Rosariumok* között kell forrását keresnünk, hanem a szintén középkori eredetű, a Szűz Mária örömeiről szerzett ritmikus imádságszövegekben. A Szűz Mária életéhez kapcsolódó hét misztériumra vonatkozó hét örömből hat megtalálható a *Rosarium* első és utolsó

⁵ Hieronymus Vietor nyomdájában jelent meg 1521-ben Eck Bálint verstani munkája: *De versificandi arte opusculum* címen, 1525-ben pedig Ulrich von Hutten verstani írása is itt látott napvilágot, ld. Waldapfel J. i. m. 41.

⁶ Szegedi Lajosról összefoglaló értékelést ad Horváth János: *A reformáció jegyében*. Bp. 1957. 400—402.

⁷ A nyomtatványon található egyetlen iniciálé éppen Eck Bálint idézett verstani munkájában azonosítható, jelzete: OSZK App. H. 148.

⁸ RMK I. 14. — Balázs János: *Johannes Sylvester und der Humanismus in Mittel- und Osteuropa*. Renaissance und Humanismus in Mittel- und Osteuropa. Berlin. 1962. 19.

⁹ A Perényiek lengyel kapcsolatairól ld. S. Szabó József: *A Perényiek a magyar reformáció szolgálatában*. Bp. 1923. — Kemény József: *Idősb Perényi Gábor emlékezete 1509—1512-ből*. Történelmi és irodalmi kalászatok. Pest. 1861. 76—85.

¹⁰ Erdődi Simonról ld. Horváth J. i. m. 503.

részeinek marginálisain, a feldolgozást azonban Sylvester kibővíti, és tartalmában a tizenöt örömet feldolgozó imádságok szerkezetét követi. A *Rosarium* középső része pedig a hét fájdalomnak a költői kifejezése.¹¹

A második vers három sapphoi és egy adoniszi sorból álló versszakokban íródott, benne Szent Kelemen történetét beszéli el Sylvester.¹²

Mindkét versére jellemző, hogy sorsának megfelelően aktualizálja azokat, mindkét esetben a békéért könyörög, a véráldozat megszüntetését és a török kiűzését kívánja. A szülőföld iránt érzett aggodalom játszik így bele a sztereotip vallási műfajokba, teszi egyénivé Sylvester első irodalmi próbálkozásait.¹³

Rosarium Celeste
virginis Marie
patrone regni
Vngarie.

Ludovicus P. Zegedinus
pietatis amatoribus.

Numina si priscis placuit, celebrare profana,
Floribus et diuum condecorare domos.
Longe aliter uirgo, regis pulcherrima summi
Mater, erit uariis usque colenda rosis.
Huc ades o Iuuenum castissima turba, diserti
Tersaque Ioannis perlege scripta mei.
Sint ea parua licet, sed si conuertis ad usum
Parturient coelo praemia magna tibi.

Distichon

Omnia (crede mihi) uirtutem preater in orbe
Chara licet subito sint tibi, fumus erunt.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI ET DOMINO, D. SIMONI,
DEI ET APOSTOLICAE SEDIS GRATIA PRAESVLI Ecclesiae Agriensis,
ac serenissimi Vngariae regis à secretis, Ioannes Syluestrius Pannonius salutem.

Quanto studio, quantaque cura, Reverendissime in Christo pater, ueteres illi ad comparandum nominis preaconium contenderint, omnibus, cum Plinii Secundi, tum M: Ciceronis exeplo, in confesso est. Quorum alter familiarem suum, ut aliquid, quo se uixisse testaretur, posteritati relinqueret, impense hortatur, alter uero Lucelium historiarum, scriptorem, ut ab iniuria temporis nomen suum uindicaret,

¹¹ A Mária örömet feldolgozó szövegekről ld. Meerssemann, G. G.: *Der Hymnos Akanthistos im Abendland*. Freiburg. 1958—1960. 211. (Használatáért Holl Bélának tartozom köszönettel.), valamint RMKT XVII. század. VII. kötet. Sajtó alá rendezte Holl Béla. Bp. 1970. 640., 661.

¹² *Szentek legendái*. Szerk. Révay József. Bp. 1927. 34—35.

¹³ Sylvester későbbi latin versei: Pap Károly: *Erdősi Sylvester ismeretlen latin verse*. Debr. FőiskL. 1909. 114—116. — Hegedüs István: *Sylvester János latin versei*. ItK 1910. 385—397.

dignisque celebraret laudibus, se posita omni uerecundia, rogare non indignum credit. Faciebant hoc illi quidem ut ethnici, nobis tamen, qui Christum colimus, longe secus faciendum existimo. Merces enim nobis, non uana neque fluxa, sed firma et solida laborum praefinita est. Id quod ego subinde animo reuoluens, hos uersiculos, haud scio q feliciter cedere tamen non dubitam, nec ineptum fore putauit, in re longe utribus meis impari, contra Flacci praescriptum, ingenioli mei periculum facere, memor, in magnis, etiam si assequi nequeas (ut Propertius aut) et uoluisse sat esse. Porro, quod ad me attinet, uoluissem profecto illos perire, partim q aliis disciplinis addicto, recognoscendi tempus non suppetebat opportunum. Hoc autem studium (ut eleganter Naso cecinit) nihil aequae atque secessum ociumque desiderat, partim q uidebam patriam nostram, ut aetate, ita rerum experientia, omniumque ingenuarum artium studio, uiros consumatissimos alere, quorum in albo, ipse tanquam anser inter olores, strepere uiderer. Sed quum is fieri nullo modo posset, propterea q in manus quorundam discipulorum nostrorum, quibus anno superiore praecramus, nondum absoluti inciderant, pleraque inmutare, adhibito, etiam huius nostrae Academiae doctissimorum uirorum iudicio, placuit, nec id citra auctoritatem. Nam frustra (inquit Fabius) plus operae studio impenderetur, nisi liceret primis meliora inuenire, facileque remedium esse ubertas, sterilia uero nullo labore uinci. Quo circa hos tibi Reuerendiss. in Christo pater, qui tua auctoritate ex muscis (ut in prouerbio est) elephantos facere potes, nuncupamus. Accipe igitur hilari uultu, et si quid in his te minus dignum offenderis, Artaxerxem Persarum regem, qui non tam donum, quam donatis animum exosculabatur, imitatus, aequi bonique consulas oro. Tum enim, sat scio, tua Reuerendiss. Paternitas summam uoti consequeretur, si hoc primum ingenioli nostri munus eam uim prae se ferret, quam eloquem tuae parens Cicero facultati poeticae attribuit, quum haec, inquit, studia adolescentiam agunt, senectutem oblectant, secundas res ornant, aduersis perfugium ac solatium prebet, delectant domi, non impediunt foris, pernactant nobiscum, peregrinantur, rusticantur. Caeterum, ut haec tuae Reuerendiss. do. dedicarem, rei honestas exigere uidebatur. Posteaquam enim Mecoenas ille meus Gabriel à Peren in hac ruina miserabili patriae nostrae, mihi ademptus esset, cui tandem me, meamque: operam aequius, quam tuae Reuerendiss. paternitati offerrem, habebam neminem. Quippe qui prius episcopus ecclesiae Zagrabiensis, ob summam doctrinam, summamque, uitae integritatem, ac preclara in remp. nostram facinora, omnium suffragio, in praesulem ecclesiae Agriensis honorificentissime electus es. Cuius quidem ecclesiae pontificatusque tui sanctissimum imperio, patria quodque nostra dulcis Zynyrwaralya subiacet. O dignum tali honore praesulem, qui uerum Christi referens uicarium, non nisi ea quae summo illi pontifici Christo Iesu gratissima sunt, dies noctesque meditaris, quique pro salute gregis, tibi diuinitus comissi (id quod habunde satis hoc tempore cognouimus) uel uitam ipsam effundere non refugis. Quae profecto uirtutes tuae effecerunt ut apud serenissimum quodque Ioannem Vngariae, Dalmaciae, ac Croaciae etc. regem, summo sis in honore. Qui et ipse Christianis principibus, Sigismundo primo regni Poloniae augustissimo, ac Henrico VIII Angliae ac Franciae Christianissimo, uirtutibus se ad aequare neruis omnibus contendit. Quorum ille uictoria hoc tempore contra Tartaros perpetuos sui imperii hostes, gloriosissime parta, pace et integerrima Christi fide, suum tutatur regnum. Hic uero praete. reliquas suas uirtutes eximias, uel ex hoc summam sibi uindicat laudem, q cum pseudotheologis, quorum hac tempestate ubiuis gentium ingens turba est pro sincera Christi fide την μογομαχίαν μακρται paratus est, cuius etiam doctissima simul et saluberrima contra Martinum haeresiarcham extat epistola, quam tuae Reuerendiss. paternitate, ut ea animum, oblectes tuum mittenda curauimus. Quae res profecto efficit, ut magna nobis de futura patriae nostrae salute spes affulgeat, praesertim si rex noster Serenissimus, ita, ut foelicissime coepit, aequitatem, fidem, ac pietatem summo studio colere perrexerit. Quae quantum suo erant in uigore, omnia erant pacata ac prospera. Verum posteaquam desciiuimus à conditore nostro, et diuersis, iuxta captum ingenii nostri inseruire coepimus, sceleribus, tradidit nos nos in manus inimicorum nostrorum, quorum (pro dolor) subiecti furori moeremus. Qui si resecatis erroribus ad rectam rationis semitam, unde diuertimus regrediamur, non dubium est, quin pristinae nos adresat libertati. Nam nulli, credo, ignotum est quid idem dominus Leuitici XXVI ca. eius praecepta obseruantibus promittat, quidque transgredientibus minetur. Sed ut receptui canam, Ego si haec tuae Reuerendiss. paternitati placere intellexero, his fortasse maiora, modouita supersit, in honorem eiusdem componere aggrediar. Vale praesulum decus. Cracouiae in festo inuentionis Sanctae Crucis. Anno à seruatore nato Millesimo Quingentesimo Vigesimo septimo.

IOANOIS SYLVESTRIS PANNONII, DE ROSARIO COELESTI
Sacratissimae Virginis Mariae, patronae regni Vngariae
Elegia

Disce salutiparae coelestia sarta parenti
Nectere, plaebes, Christi relligiosa fide.
Perpetuam famulis matris dabit ille coronam
Rex superum coelo, conspicuumque decis.
Talibus et cumulat donis, praecordia, nunquam
Qualia gustarunt, mens oculusque simul.
Quandoquidem genitrix gaudet nimium pia nunc, quae
Flos fertur florum, floribus hisce sacris.
Ver dare floriferum nequit haec, abolere pruina,
Nec ualet, excelsa et coelica dona, rigens.
Hanc, cupiens igitur, seriem seruare memento
Nectere, uiuaci menteque conde precor.
Symbolon imprimis religes, Athanasium olim
Quod docuit, patria pulsus ab urbe, sacer.
Porro dei pietatis opus persoluere summi
Te decet immensum, cordis amore pio.
Nanque hominum coelo sortem miseratus acerbam,
Induit humani corporis ille togam.
Teque suo in tenebris gradientem lumine uisit,
Frigora, pauperiem, probra, famemque tulit.
Virginis alternis opus est redimire coronis.
Post geniti laudes tempora sancta sui.
Angelus hanc summo Gabriel affatur, Olympo
Nuncius aetherei, perpetuique patris.
Visitur hinc sterilis tenera de virgine mater
Agniferi uatis, numine foeta dei.
Nascitur immensi misere sator atque redemptor
Orbis humi, ex pura uirgine, lege noua.
Praeuia stella Magos, ad cunas duxit, heros

Annunciatio.

Visitatio

Nativitatis.

Adorato tri-
um regum.
Inuentio pue-
ri in templo.

Triplicibus donis, omnipotentis heri.
Doctores inter gaudet pia mater Iesum,
Quod reperit puerum, quem modo perdidit.
Ista salutando Mariam tu mente reuolue,
Et rogitae animae prospera cuncta, tuae.
Etmemor hoc Niueum fratres uocitare Rosetum,
Quod Rubeum sequitur tristia facta ferens.

ROSARIUM RVBEVM

Sanguinem dominus sudorem fudit in horto.
Sentibus, ac flagris caesus et innocuus.
Spinis ac tribulis sacrum caput inde coronat,
Veste, pium plaebes, nudat et indomita.
Membraque dein tereti ligno Crucis alma resigit
Trux scelus, exuuium polluit atque sacrum.
Virginis, alternis opus est redimire coronis
Post geniti laudes, tempora sancta sui.
Haec, Symeonis acerbum, mox penetralibus imis
Languida, persensit uulneribus, gladium.
Moeret, et amissum triduo pia mater alumnum
Quaeritat, innumeris sollicitudinibus.
Ascipe, qui toto fuerat sibi charior aeuo
Hunc, Solymis audit uincola ferre necis.
Sanguine concretum roseo, cruce deinde bicorni
Semianimis natum cernit ad alta trahi.
Corpore deposito, spinis caput undique fossum
Attrectat manibus pignoris eximii.

Sudatio.
Flagellatio.
Coronatio.
Spoliatio.
Crucifixio.

Gladius Symeonis.

A missio Ie-
su.
Quando au-
diuit capitatum.
Quando uidit
eleuari i cruce.
Compassio
tumultationis.

Et quatiunt crebis singultibus ilia pectus
 Spectantis nati funera sancta sui.
 Oscula tum immensi pedibus, manibusque sacratis
 Impressit sobolis, saucia corde parens.
 Pronaque liuores, lachrymis irrorat apertos
 Effusis geniti fletibus hisce sacri.
 Hei mihi, luminibus fueras, en morte nephanda
 Qui matris cilium, nate dilecte cadis.
 Heu decus eximium coeli, praestantis origo
 Iustitiae, ueri norma, salutis iter.
 Quid rogo gens in te reperit, q funere acerbo
 Te misera occidit, Christe uerende doli?
 Scilicet hoc referet meritas pro munere grates
 Supplicio atroci, gens malesana tibi?
 Quam proptet, Pharium signis terrere tyrannum
 Pergis, et hanc misera conditione leuas,
 Cui mare das sudo uastum transmittersse gressu,
 Impastam coeli pascis ab axe cibo.
 Cui natale solum das lacte et melle fluens, hanc
 Omnibus et praesers gentibus, orbis herum.
 Mellifluo, hanc semper docuisti, gutture plaebem
 Gutturre, quod multo nate cruore riget.
 Pro dolor, hic populus manibus, colloque reuinctis,
 Te ad mortem trahit, et flumine potat inops.
 Hei mihi quem lugent elementa, dolentque creata
 Cuncta, quibus mortis pallor in ore sedet.

ROSARIVM AVREVM

Aureum odorifero sequitur iam flore Viretum
 Gaudia, post luctus, exiciumque ferens.
 Immortale, gerens dominus repetiuit ab Orco
 Corpus, et excelsam pandit ad astra uiam.
 Flammisera docuit specie paracletus inertes.
 Filius dexteris nunc sedet arce patris.
 Terribilis ueniet scelerum deus arberiter olim
 Scandit qui facilis, linquae cruenta nephas.
 Virginis alternis opus est redimire coronis
 Post geniti laudes tempora sancta sui.
 Te niueo regina deus splendore resurgens
 Visit, et amplexus praestitit ille tibi.
 Te, Solymis stantem natus, dum scandit ad astra
 Finibus admonuit, gaudia mille ferens,
 Te cumulat donis genitricem filius aequis,
 Labitur aethere dum Spiritus ille sacer.
 Coelituum, paeana canens famulatur eunti
 Ad superos coetus, post pia fata tibi.
 Nunc folio Regina sedes, Dyademaque fuluum
 Fronte geris, nato proxima, in orbe poli.
 Ergo quae tantis aucta es pia mater Olympi
 Muneribus, miseris porrige quaeso manus.
 Ad nostrosque precor gemitus sacra lumina flecte
 Christi genae genti spesque salusque rata.
 Tolle modo a nostris fera bella penatibus, acres
 Arcendo Turcas, ad phegethonis aquas.
 Grata per haec petimus te gaudia, perque dolores
 Progenitique tui stigmata (tolle) sacra.
 Cernis ut immenso gestit dominarier orbi
 Pestiferum uulgus, cunctaque regna quatit.
 Effigiem nostrae referunt cum prole Moneta
 Patronae titulo, uirgo beata tuam.
 Nam tibi Rex Stephanus tensis ad sydera palmis

Resurrectio.
 Ascensio.
 Missio
 Spiritus sancti.
 Sessio Chri.
 an dex. p.
 Aduentus.

Gaudium re.

Gaudium ascem.
 Gaudium einis
 Spiritus sancti.

Glorificata assumptio.

Gaudium quo fruttur
 sine fine.

Vngariam letho proximus, exhibuit.
 Cladibus acceptis tantis, deferbeat ira
 Nati, qui manes, astra, solumque tenet.
 Virginis Anna parens, phylirae, quae prima salutis
 Radix, fungitur his floribus hymniferis.
 Scripta ferunt, summo genitrix demisit ab axe
 Praescriptas laudes, instituitque patres.
 Hoc tibi in aduersis (dictu mirabile) quantum
 Comminus est, mortis, nec sinit esse reum.
 Hoc duce qui transis, nihil est quod terreat hostis,
 Per mare, per terras, tutus ubique meas.
 Hoc religans quondam Iuuenis, de fauce latronum,
 Expes, syluicolum, mittitur ire domum.
 Hoc ditant olim donis, meritisque decorant
 Pontifices summi, sceptrigerique patres.
 Hoc tibi in extremis comissi piacula soluet,
 Auxilimque feret, cum dare nemo potest.
 Nullus porro ualet meritis, comprehendere laudes
 Huius carminibus, muneris eximii,
 Nunc igitur Niueum matris Rubrumque Rosetum
 Insideant animo, nocte dieque tibi.
 Hoc etenim summi demulces uulnera regis,
 Absterges lachrymas uirginis atque genis.
 Hoc te stellifero potis est adiungere coelo
 Hoc uitam pariter perpetuamque dare.

EIVSDEM AD DIVVM CLEMEN-
 TEM, PATRIAE PATRONVM

Martyris Christi ueneremur omnes
 Nisibus totis, animisque puris
 Festa Clementis, rota quae reuexit
 Aurea phoebi.
 Pontifex primoribus hic Quiritum
 Ortus, ad ueram sophiam, reiectis
 Ritibus uanis, properat citato
 Tendere gressu.
 Hunc Petrus legem docuit tonantis
 Orthodoxam, praeses apostolorum,
 Orbis et uitam sine fine iustis
 Esse futuri.
 Hic modestus summa recusat, ac se
 Credit indignum solio Magistri
 Muneri tanto geminis decenter
 Praeficit ipsi.
 Summa, se tandem pietas, docentis
 Obsequi uotis, nec honoris ardor
 Impulit, uirtus partibus decora
 Haec fuit olim.
 Ethnicis, postquam renuis litare
 Praesul idolis, inimica spernens
 Vota, Traianus patria fugari
 Iussit ab urbe.
 Vberem Christus facie sub agni
 Visus oranti tribuit, liquorem
 Fluminis, dura, sitiante, petra
 Plaebe misella.
 O scelus gentis stolidae, ruina
 Anchorae, curpus pelago uerendum
 Mergitur, cessaret ut omne signum
 Martyris almi.

Rosarium Celeste virginis Marie patrone regni Vngarie.

LVDOVICVS P. ZEGEDINVS
pietatis amatoribus.

Numina si prisca placuit celebrare profana,
Floribus et diuum condècorare domos.
Longe aliter uirgo, regis pulcherrima summi
Mater, erit uanis usq; colenda rosis.
Huc ades o Iuuenum castissima turba, disertis
Terfaq; Ioannis perlege scripta mei.
Sint ea parua licet, sed si conuertis ad usum
Parturient cœlo præmia, magna tibi.

Distichon

Omnia (crede mihi) uirtutem præter in orbè
Chara licet subito sint tibi, sumus erunt.

Visitur hinc sterilis tenera de uirgine mater
 Agniferi uatis, numine cæta dei.
 Nascitur immensi misere litore atq; redemptor
 Orbis humi, ex pura uirgine, lege noua.
 Præuia stella Magos, ad cunas duxit, hecos
 Triplicibus donis, omnipotentis heri.
 Doctores inter gaudet pia mater Iesum,
 Quod reperit puerum, quem modo perdidit.
 Illa salutando Mariam tu mente reuolue,
 Et rogitæ animæ prospera cuncta, tuæ.
 Et memor hoc Niueum fratres uocitare Rosetum,
 Quod Rubeum sequitur tristitia facta ferens.

V. s. m. o.

N. s. m. o.

*A dorstō tri
um regum.
In uento pue
ri in templo*

ROSARIUM RUBEUM.

Sanguineum dominus sudorem fudit in horto.
 Sentibus, ac flagris cæsus & innocuus.
 Spiritus ac tribulis sacrum caput inde coronat,
 Veste, pium plebes, nudat & indornita.
 Membraq; dein tereti ligno Crucis alma refigit
 Trux scelus, exuuium polluit atq; sacrum.
 Virginis, alternis opus est redimere coronis
 Post geniti laudes, tempora sancta sua.
 Hæc, Symeonis acerbum, mox penetralibus imis
 Languida, perferens uulneribus, gladium.
 Mœret, & amissum triduo pia mater alumnum
 Quæritat, innumeris sollicitudinibus.
 Aspice, qui toto fuerat sibi charior æuo
 Hunc, Solymis audit uincula ferre necis.
 Sanguine concretum roseo, cruce deinde bicorni

Sudatio.

Flagellatio.

Coronatio.

Sp. liatio.

Cruafixio.

*Gladus Sy
meonis.*

*Amissio Ie
su*

*Quædo sua
dicit capus
tum.*

A in